

about low level of adult education which can even threaten the existence of nations. If citizens cannot understand phrases or terms the statesmen utter, they are not able to evaluate their political and economical programs and, as a result, become indifferent to them. This discrepancy is potentially destructive for the nation, because people afraid of being deceived stop participating in the development of their country. The authors also observe the close attention paid by the andragogues investigating the phenomenon of functional illiteracy to the decrease in educational level of the population due to the spate of immigrants and their marginalization and criminalization. These two problems are caused by the difficulties in socialization and education of immigrants in the receiving countries which, in turn, are the results of religious, cultural, linguistic and property differences between immigrants and local residents. The literature sources given in the article, if properly analyzed, can help Ukrainian educators solve educational problems which really exist in our country and those that are likely to occur in the future.

Key words: *andragogy, total adult illiteracy, functional adult illiteracy, critical literacy, developed countries, development of society.*

*Одержано редакцією 22.05.2016
Прийнято до публікації 26.05.2016*

УДК 378.1

МОМОТ Оксана Валентинівна

заступник декана (навчальна робота) фізичного
факультету Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
e-mail: ok.momot@gmail.com

СУТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ДО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

***Анотація.** У статті на основі аналізу теоретичної літератури та власного практичного досвіду організації викладання природничих дисциплін сформована суть поняття підготовки майбутніх викладачів природничих дисциплін до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету. Запропоновано структурну схему суті цього поняття у класичному університеті.*

***Ключові слова:** природничі дисципліни, класичний університет, магістратура, науково-педагогічна діяльність, підготовка майбутніх викладачів природничих дисциплін*

Постановка проблеми. Нині одне з головних завдань в контексті Болонського процесу – підготовка викладача, який би відповідав стратегії розвитку суспільства XXI століття. Саме тому важливим є процес підготовки майбутніх викладачів природничих дисциплін (МВПД) до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми підготовки майбутніх вчителів та викладачів досліджували такі науковці як О. Абдуліна, І. Богданова, М. Гриньова, С. Люленко, Л. Пуховська, Е. Флешар, Л. Хомич, Н. Якса та інші дослідники.

Польська дослідниця Е. Флешар визначає поняття підготовки як складного психічного утворення, що включає в себе компоненти, які є показниками високого рівня професійної активності, самостійності, творчості [7].

За О. Абдуліною та С. Люленко, підготовка вчителя чи викладача – це процес учіння студентів у системі навчальних занять з педагогічних дисциплін і педагогічної практики й результат, що характеризується певним рівнем розвитку особистості вчителя, сформованості загальнопедагогічних знань, умінь і навичок [4].

Н. Якса стверджує, що підготовка майбутнього вчителя – це складна поліфункціональна відкрита педагогічна система, спрямована на формування особистості фахівця (його знань, умінь, навичок, особистісних якостей), здатного працювати в системі, що характеризується взаємодією різних культур, готового до професійної діяльності [10, с.

36]. За Л. Хомич, підготовка викладача є складним цілісним і багатоаспектним структурним утворенням, функціонування якого спрямоване на підготовку майбутнього спеціаліста, здатного творчо підходити до розв'язання проблем навчально-виховного процесу учнями чи студентами. Дослідниця акцентує увагу на важливості єдності навчально-пізнавальної, наукової і практичної роботи студентів, спрямованої на реалізацію діяльнісного підходу [8].

О. Пехота, А. Старєва, І. Щербак визначають поняття професійно-педагогічної підготовки вчителів – це процес навчання (викладання і учіння), засвоєння майбутнім педагогом професійних загально педагогічних і методичних знань, вироблення відповідних умінь і навичок студента в ході педагогічної практики; формування у нього потреб самоосвіти, самовдосконалення і самореалізації; досягнення з цією метою єдності педагогічної теорії і практики, фундаментальності та мобільності, науковості й культуровідповідності професійних знань [6, с.17; 9].

І. Щербак визначає у цьому контексті важливе поняття професійної готовності майбутнього вчителя як підґрунтя виконання будь-якої педагогічної діяльності. Метою професійної підготовки майбутніх учителів є особистість фахівця, професійний розвиток студентів, їхньої педагогічно прогностичної спрямованості, компетентності, професійно значущих якостей [9].

Мета статті – розкрити суть поняття підготовка майбутніх викладачів природничих дисциплін до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету.

Основний виклад матеріалу. У нашому дослідженні ми визначаємо поняття «підготовка майбутніх викладачів природничих дисциплін до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету» наступним чином.

Підготовка майбутніх викладачів природничих дисциплін до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету – це процес організації навчальної та науково-педагогічної діяльності магістранта у період його навчання в магістратурі, направлений на формування готовності до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін.

Метою підготовки МВПД до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету є особистість майбутнього фахівця, професійний розвиток магістрантів, їхньої педагогічної майстерності, професійної компетентності, професійно значущих якостей, а також умінь здійснювати наукову діяльність і наукові дослідження.

Під педагогічною майстерністю МВПД розуміємо високу культуру організаторської, управлінської, виховної, трудової, ігрової і громадської діяльності МВПД, наділеного якостями творчої особистості, що дозволяє вирішувати всі питання навчально-виховної роботи разом зі студентами в умовах співдружності та співтворчості, враховуючи інтереси і рівень вихованості кожного, а також індивідуальні та психологічні особливості кожного студента [5]. Фактично, педагогічна майстерність є синтезом наукових знань, умінь, навичок, методичного мистецтва і особистих якостей викладача, вираз усієї сукупності його психічних властивостей.

Критеріями педагогічної майстерності викладача, зазначають М. Гриньова, С. Золотухіна, І. Зязюн, Л. Кайдалова, виступають такі ознаки його діяльності, як гуманність, науковість, педагогічна доцільність, результативність, демократичність, творчість, оригінальність тощо. Вона ґрунтується на високому фаховому рівні викладача, його загальній культурі та педагогічному досвіді. Необхідними умовами педагогічної майстерності є гуманістична позиція педагога й професійно значущі особистісні риси і якості [5].

Під професійною компетентністю МВПД ми розуміємо одну з основних підвалин педагогічної культури, виокремлюючи в ній глибокі професійні знання, психолого-педагогічні вміння та навички, а також досконале володіння методикою викладання.

Структура професійної компетентності МВПД складається із таких компонентів: психолого-педагогічні знання; педагогічні вміння; особистісні якості, які забезпечують оволодіння викладачем професійними знаннями та уміннями. Поняття професійної компетентності найкраще характеризують її види: спеціальна компетентність – здатність приймати обґрунтовані рішення, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, на професійному рівні проектувати свій

подальший професійний розвиток; соціальна компетентність – вміння правильно організувати свій соціальний простір, використовуючи прийомами професійного спілкування, а також знання, уміння та навички; особистісна компетентність – вміння виявляти, осмислювати, оцінювати, розвивати власні здібності, володіння прийомами особистісного самовираження та саморозвитку; індивідуальна компетентність – вміння самореалізовуватись, самовдосконалюватись, вміння використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, готовність до професійного зростання.

Під професійно значущими якостями МВПД ми розуміємо такі групи якостей: загальногромадянські (цілеспрямованість, гуманізм, оптимізм, відповідальність, працелюбність); морально-психологічні (дисциплінованість, вимогливість, спрямованість, ерудованість, самосвідомість); соціально-перцептивні (активна інтелектуальна діяльність, співвіднесення зовнішніх ознак людини з її особистісними, швидкість орієнтування і реакція; висока культура мови); індивідуально-психологічні (розвинуті пізнавальні інтереси, цільний і твердий характер, організаторські здібності, передбачення результату, вибір засобів всебічного розвитку особистості).

Крім того, відзначають М. Гриньова та І. Зязюн, викладач повинен володіти високорозвинутою здатністю «володіти собою», проявляти емоційну стійкість: витримку, вміння «тримати себе в руках», тобто володіти високим рівнем саморегуляції [1]

Саморегуляція, як стверджує М. Гриньова, – це вміння МВПД бачити кінцеву мету діяльності, самостійно знаходити шляхи її досягнення і добиватися здійснення. За М. Гриньовою, результатом саморегуляції є виховання цілеспрямованості, організованості, уміння володіти собою [1, с.38]. Саме саморегуляція, наголошує дослідниця, є рушійною силою процесу підготовки МВПД до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету, оскільки вона забезпечує перехід на рівень творчої активності, який демонструє значний стрибок у розвитку особистості майбутнього фахівця, що забезпечує оволодіння процедурами цілісного процесу цієї підготовки.

Факторами формування саморегуляції у процесі підготовки МВПД до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету є: організація кожної навчальної та виховної дії згідно з компонентами саморегуляції; формування саморегуляції як природовідповідного процесу; сприйняття магістрантами у внутрішньому плані структури саморегуляції, чому сприяє цілеспрямована мотивація; чітка організація навчального заняття, наукового чи виховного заходу, яка дозволяє відпрацювати компоненти саморегуляції; встановлення між викладачем і магістрантом суб'єкт-суб'єктних відносин; час як форма послідовної зміни і удосконалення особистості магістранта при формуванні саморегуляції навчально-наукової діяльності [1].

Уміння магістрантів-МВПД здійснювати наукову діяльність і наукові дослідження мають сприяти засвоєнню методології і методики наукових досліджень і включають наступні уміння: відбирати та аналізувати необхідну інформацію, формулювати мету, завдання та гіпотезу, планувати та проводити експеримент, порівнювати його результати з теоретичними обґрунтуваннями проблеми; формулювати висновки наукового дослідження; складати звіти, доповіді та статті за результатами дослідження.

Результатом процесу підготовки майбутніх викладачів природничих дисциплін до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету є готовність до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін.

Варто зазначити, що між процесом підготовки МВПД до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету та готовністю МВПД до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін є тісний взаємозв'язок, який виявляється в наступному: по-перше, готовність як активний стан особистості породжує діяльність; по-друге, готовність є результатом діяльності; по-третє, готовність як якість особистості визначає установки на професійну діяльність [9].

Готовність до майбутньої професійної діяльності С. Максименко розглядає як готовність до того чи іншого виду діяльності – це цілеспрямоване вираження особистості, що включає її переконання, погляди, ставлення, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, навички, вміння, настанови.

Готовність магістрантів до майбутньої професійної діяльності викладача можна розглядати, зазначає Н. Яремчук, як єдність науково-теоретичної, практичної і морально-етичної підготовки майбутнього педагога до здійснення всіх видів навчально-виховної діяльності. Ця готовність складається з цільового, мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та оцінно-результативного компонентів.

І. Щербак виокремлюються такі основні компоненти готовності до педагогічної діяльності: мотиваційний (аксіологічний або ціннісно-мотиваційний), що включає потреби і мотиви; змістово-процесуальний (змістовий, пізнавально-орієнтаційний або мотиваційно-когнітивний), що передбачає наявність теоретичних знань і розуміння суті тієї чи іншої діяльності; проєктивно-конструктивний (процесуальний, праксеологічний, операційний, дієво-операційний або рефлексивний), що фіксує необхідні практичні уміння [9].

У нашому дослідженні поняття готовності МВПД до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін будемо розуміти наступним чином.

Готовність МВПД до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін – це цілісне та стійке полікомпонентне утворення, яке забезпечується позитивною мотивацією, оволодінням сучасними методами організації науково-педагогічної діяльності, інформаційно-комунікаційними технологіями як важливою складовою сучасного навчально-виховного процесу та створенням іміджу викладача.

Мотиваційний компонент готовності МВПД до викладацької діяльності, що забезпечує професійну спрямованість особистості, є базовим, основоположним, він складається із системи мотивів, особистісних смислів та цілей, що визначають професійну діяльність викладача. Важливість врахування мотивації у дослідженні будь-якої проблеми, пов'язаної з діяльністю людини на сучасному етапі розвитку науки, не викликає сумніву, адже успішність будь-якої, у тому числі й викладацької діяльності безпосередньо залежить від характеру мотивації, зазначає Т. Приходько. Успішним же викладач буде лише у тому випадку, коли матиме позитивну мотивацію власної діяльності як викладача ВНЗ.

Імідж викладача – це стереотипізований образ конкретного об'єкта, який існує в масовому пізнанні [5].

Поняття «імідж викладача» Л. Кайдалова пропонує трактувати як сприйняття нас іншими людьми, наше публічне «Я». Це цілісне поняття, яке складається з окремих компонентів, зовнішній бік яких завжди відображає внутрішній зміст. У межах такого іміджу інформація доходить точніше і швидше. Про вдалий імідж викладача можна сказати, наголошує дослідниця, що це кращий варіант самоподачі, самопрезентації викладача. Створення його передбачає інтелектуальні зусилля, що розвивають особистість. Тому створення іміджу – це ще й саморозвиток. А для людей з творчим потенціалом, якими є педагоги, – один із основних способів самовираження.

За О. Гунченко, імідж викладача трактується як професійний «образ Я» викладача вищого навчального закладу. Дія іміджу викладача вищої школи заснована на сильному емоційному враженні, щоб за рахунок позитивного ставлення і певного зниження механізмів свідомого контролю, викликати довіру, високі оцінки і впевнений вибір студентів [2].

У нашому визначенні поняття «готовність МВПД до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін» ми особливо акцентуємо увагу на оволодінні МВПД *інформаційно-комунікаційними технологіями* (ІКТ) як важливою складовою сучасного навчально-виховного процесу, оскільки їх використання надає можливість вивчати на якісно новому рівні всі дисципліни.

Як зазначає Р. Гуревич, використання сучасних освітніх технологій навчання в інтеграції з ІКТ у навчальному процесі забезпечить: ефективність всіх видів навчальної діяльності; якість підготовки фахівців з новим типом мислення відповідно до вимог інформаційного суспільства; якісне формування професійної компетентності, культури тощо [3]. Загалом, якщо сучасний викладач вищого навчального закладу на високому рівні володітиме ІКТ та умітиме їх використовувати у навчальному процесі, це допоможе сформувати його позитивний імідж, не говорячи вже про те, що це – вимога часу.

ІКТ – це програмні, програмно-апаратні і технічні засоби та пристрої, які функціонують на базі комп'ютерної техніки, і застосовуються для трансляції інформації, інформаційного обміну та забезпечують операції по збору, накопиченню, збереженню, обробки, передачі інформації і можливість доступу до інформаційних ресурсів комп'ютерних мереж (у тому числі і глобальних). Крім того, доцільно здійснити уточнення та визначити засоби ІКТ навчального призначення як засоби інформаційних і комунікаційних технологій, що використовуються разом із навчально-методичними, нормативно-технічними і організаційно-інструктивними матеріалами та забезпечують досягнення дидактичних цілей.

М. Жалдак та Н. Цехановська наголошують, що удосконалення і розвиток сучасних ІКТ має прямий вплив на зміст освіти, пов'язаний з рівнем науково-технічних досягнень і з появою нових професійних умінь і навичок, потреба у яких швидко зростає. У свою чергу Н. Кононець та О. Співаковський акцентують увагу на тому, що проникнення сучасних ІКТ у сферу освіти дозволить педагогам модернізувати цілі, зміст, методи, засоби й організаційні форми навчання [3].

Загалом, готовність МВПД до науково-педагогічної діяльності є складним сполученням світоглядів, психологічних, фізіологічних особливостей та якостей особистості, які становлять основу усвідомлення майбутнім педагогом функцій педагогічного процесу. Передумовою виникнення готовності до виконання конкретного навчального або трудового завдання є її розуміння, усвідомлення відповідальності, бажання досягти успіху, визначення послідовності і способів роботи.

Таким чином, МВПД готовий до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін, якщо він має позитивну мотивацію, здатний здійснювати науково-педагогічну діяльність, використовувати ІКТ та має власний імідж викладача. Варто зазначити, що процес формування власного іміджу викладача взагалі – тривалий процес, який не має завданого єдиного кінцевого результату у вигляді параметричної моделі: майстерність не має визначених меж, тому процес професійного становлення є відкритим.

Отже, суть підготовки майбутніх викладачів природничих дисциплін до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету можна зобразити за допомогою схеми (рис. 1.1).

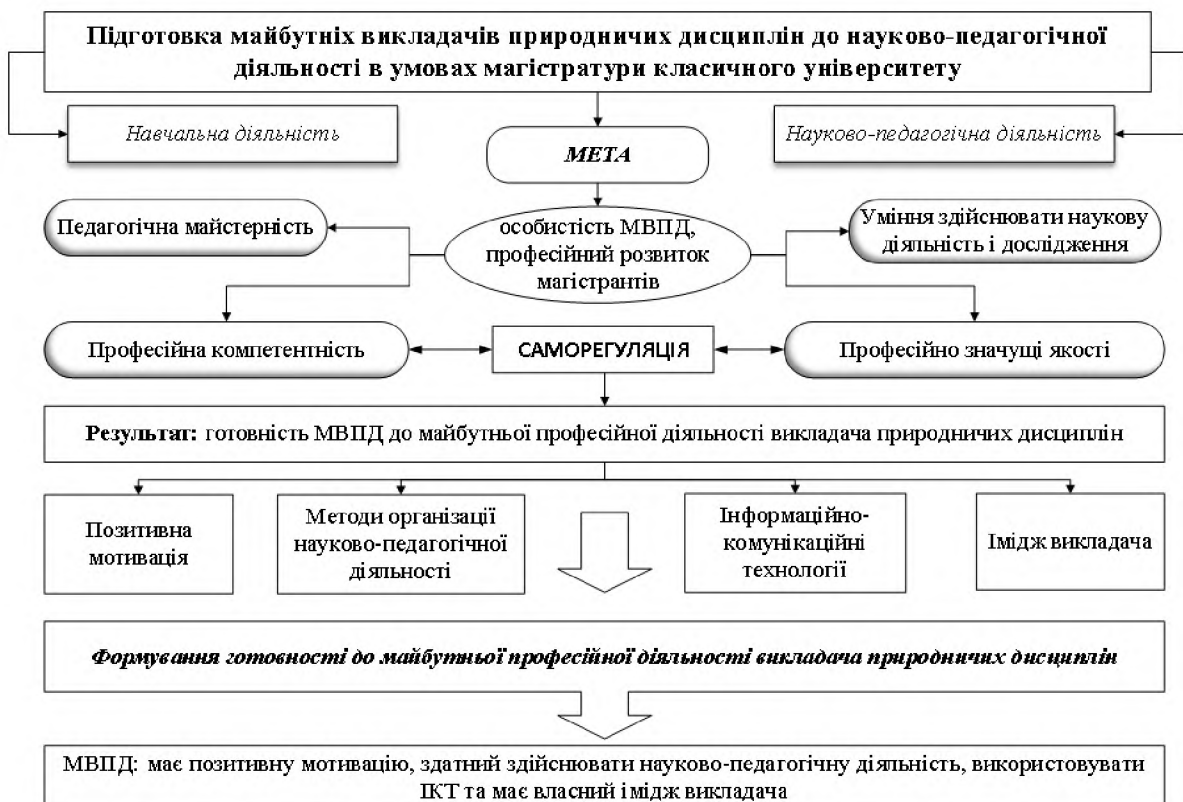

Рис. 1.1. Суть підготовки майбутніх викладачів природничих дисциплін до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету

Як бачимо з рисунку 1.1, суть підготовки МВПД до науково-педагогічної діяльності в умовах магістратури класичного університету полягає у формуванні готовності до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін: МВПД повинен мати позитивну мотивацію, бути здатним здійснювати науково-педагогічну діяльність, використовувати ІКТ та працювати над власним іміджем викладача.

Висновки. Формування готовності майбутнього викладача природничих дисциплін до професійної діяльності – це складний, динамічний процес, цілеспрямована, систематична діяльність, успіх якої неможливий без саморегуляції особистості та науково-педагогічної діяльності магістранта, що виступають показниками його готовності до майбутньої професійної діяльності викладача природничих дисциплін у вищому навчальному закладі.

Список використаної літератури

1. Гриньова М.В. Саморегуляція: навч.-метод. посіб. / Марина Вікторівна Гриньова. – Полтава: АСМІ, 2008. – 268 с.
2. Гунченко О.Г. Імідж викладача вищої школи / О.Г. Гунченко // Духовність особистості. – 2014. – Вип. 4. – С. 79-85.
3. Кононец Н.В. Дидактичні засади розробки електронного підручника як засобу індивідуалізації навчання студентів аграрних коледжів: дис. канд. пед. наук: 13.00.09 / Кононец Наталія Василівна. – 2010. – 259 с.
4. Люленко С. Компонентний склад підготовки майбутнього вчителя природничих дисциплін до природоохоронної роботи / С. Люленко // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2014. – Ч. 1. – С. 246–252.
5. Педагогічна майстерність: підруч. / [Зязюн І.А.; Педагогічна майстерність учителя: Навчальний посібник / За ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Харків: «ОВС», 2006. – 224 с.
6. Пехота О.М. Особистісно-орієнтоване навчання: підготовка вчителя: Монографія / О.М. Пехота, А.М. Старєва. – [2-е вид. доп. та перероб.] – Миколаїв: Вид-во «Іліон», 2006. – С. 17.
7. Флешар Е. Дидактичні основи підготовки студентів – майбутніх вчителів біології до реалізації екологічної освіти: Автореф. дис. доктора пед. наук: 13.00.02 / Е. Флешар; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 1999. – 41 с.
8. Хомич Л.О. Система психолого-педагогічної підготовки вчителя початкових класів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л.О. Хомич. – К., 1999. – 38 с.
9. Щербак І.В. Підготовка майбутнього вчителя до громадянського виховання молодших школярів: сучасні підходи до проблеми / І.В. Щербак // Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського. – 2010. Вип.1.30. – С. 98–105.
10. Якса Н.В. Професійна підготовка майбутніх учителів: теорія і методика міжкультурної взаємодії в умовах Кримського регіону: [монографія] / Н.В. Якса. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 568 с.

References

1. Grinyova, M. V. (2008). *Self-regulation: educational-methodological manual*. Poltava: ASMI, 2008 (in Ukr).
2. Hunchenko, O. G. (2014). The image of a high school teacher (*Mental identity*), 4, 79-85 (in Ukr.).
3. Kononets, N. V. (2010) Didactic bases of development of electronic textbook as facilities of individualization of teaching of students of agrarian colleges: Ph.D. thesis to do an academic Candidate's Degree of Pedagogical Science: 13.00.09, (in Ukr.).
4. Lyulenko S. (2014). Training components composition of natural sciences future teacher to environment protection work (*Proceedings of Uman State Pedagogical University*), 246-252 (in Ukr.).
5. Grinyova, M. V. & Zolotukhina, S. T. (ed.) (2006). *Pedagogical skills of teacher: textbook*. Kharkov: ATS (in Ukr.).
6. Piechota, O. M. & Staryeva, A. M. (2006). *Personality-oriented education: teacher training*. Mykolaiv: Pium.
7. Fleshar, E. (1999). *Didactic principles on the training of the students – teachers in biology in the future – for the realization of ecological education: abstract of the dissertation for the obtaining of scientific degree of Doctor of Pedagogical Sciences: 13.00.02*, (in Ukr.).
8. Khomych, L. O. (1999). *The system of psychological and pedagogical training of junior classes teachers: abstract of the dissertation for the obtaining of scientific degree of Doctor of Pedagogical Sciences: 13.00.04* (in Ukr.).
9. Shcherbakov, I. V. (2010) Training of the future teachers to civil education of primary school children: current approaches to the problem (*Scientific bulletin of V. O. Sukhomlynsky national university of Mykolaiv*), 30, 98-105 (in Ukr.).
10. Yaksa, N. V. (2008). *Professional training of future teachers: the theory and methodology of intercultural interactions in the Crimean region*, Zhytomyr Ivan Franko State University publishing.

MOMOT Oksana Valentynivna, Deputy Dean (academic work) Faculty of Physics
Taras Shevchenko National University of Kyiv
e-mail: ok.momot@gmail.com

THE ESSENCE OF EDUCATION OF NATURAL SCIENCES FUTURE TEACHERS TO THE SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL ACTIVITY WITHIN THE MAGISTRACY OF TRADITIONAL UNIVERSITY

Summary. One of the main problems in the context of Bologna process is the education of the teacher, who responds to the social development strategy. The essence of concept of natural sciences future teachers education within the Magistracy of traditional university is formulated on the basis of theoretical literature analysis and on the own experience of the organization of natural sciences teaching. A block diagram of this concept in the traditional university is proposed.

Future teacher of natural sciences should have a positive motivation, be able to carry out scientific and educational activities, use information - communication technologies and work on his own image of the teacher. The formation of natural sciences future teachers readiness to professional activity – is a complex, dynamic process, aimed systematic activity. Its success is impossible without self-regulation of identity and scientifically pedagogical activities of student, which are indicators of his readiness to teach natural sciences in higher education institutions.

Keywords: natural sciences, traditional university, magistracy, research and educational activities, natural sciences future teacher education.

Одержано редакцією 22.05.2016
Прийнято до публікації 26.05.2016

УДК 378.1:656(043.5)

КОЧИНА Влентина Василівна

викладач кафедри іноземних мов Українська
інженерно-педагогічна академія, Харків, Україна,
e-mail: valentinak.08@mail.ru

КОМПЛЕКСНА ФОРМА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність формування культури професійного спілкування у майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі. На основі аналізу наукової літератури розкрито сутність поняття «культура професійного спілкування» інженера-педагога транспортної галузі. Обґрунтовано і розглянуто зміст поняття «форма організації навчання»; розкрито психолого-педагогічний зміст поняття «інтерактивне навчання»; визначено дидактичні можливості і переваги використання інтерактивних форм навчання; наведено етапи реалізації інтерактивного навчання. У статті наведено класифікації форм інтерактивного навчання, запропоновані різними вченими. Детально описано форми інтерактивного навчання, які можуть бути використані для формування культури професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів. Доведено, що основу інтерактивних форм навчання становлять ігрові ситуації, які моделюють умови майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: культура професійного спілкування, інженер-педагог, комплексна інтерактивна форма навчання.

Постановка проблеми. Тенденції розвитку вищої інженерно-педагогічної освіти, аналіз теоретичних та практичних підходів до професійно-педагогічної підготовки фахівців даної галузі поставили проблему, розв'язання якої потребує розробки й реалізації комплексної форми інтерактивного навчання, яка забезпечить формування культури професійного спілкування у майбутніх інженерів-педагогів.

Вирішення проблеми формування культури професійного спілкування в майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі пов'язане із необхідністю здійснення ефективної